

УДК 355.43

Т. А. Сутюшев, С. В. Бабенко, С. П. Остапенко, Б. І. Салюк

**РЕЗУЛЬТАТИ ПОЛЬОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ
УПРАВЛІННЯ ТИМЧАСОВОГО ОБ'ЄДНАНОГО УГРУПОВАННЯ ВНУТРІШНІХ ВІЙСЬК
У ХОДІ РОЗВІДУВАЛЬНО-ПОШУКОВИХ ТА ПОШУКОВО-УДАРНИХ ДІЙ
ЗА УЧАСТІ АВІАЦІЇ**

За результатами польових досліджень обговорюється схема наведення і цілевказування авіації на об'єкти впливу в ході розвідувально-польових і пошуково-ударних дій тимчасового об'єднаного угруповання військ із запропонованим розташуванням рубежів передавання керування авіацією й відповідним складом органів управління. Аналізуються особливості взаємодії органів управління на етапах наведення і цілевказування авіації.

Ключові слова: органи управління, взаємодія, етапи наведення і цілевказування авіації.

Постановка проблеми. Раніше у науковій статті [1] було зауважено про актуальність удосконалення системи управління розвідувально-пошуковими та пошуково-ударними діями із залученням авіації у ході спеціальної операції (СО), спрямованої проти незаконних збройних формувань (НЗФ). З урахуванням того, що на сьогодні військові формування України не мають практичного бойового досвіду ведення подібних дій, складання та оцінка сучасної емпіричної моделі організації і функціонування системи управління такими діями можливі на підставі результатів польових, повітряно-польових досліджень та навчань. Складанню емпіричної моделі, а на її підставі й теоретичної моделі має значно сприяти визначення особливостей взаємодії органів управління під час наведення та ціле-вказування авіації на об'єкти-цілі у ході розвідувально-пошукових та пошуково-ударних дій.

Визначення частини зазначених особливостей пов'язано з переліком проблемних на сьогодні питань, вирішення яких передбачає проведення повітряно-польових досліджень. У першу чергу, йдеться про визначення раціональної кількості рубежів передавання управління авіацією та особливостей їх розташування на етапах наведення та цілевказування авіації у ході виконання розвідувально-пошукових та пошуково-ударних завдань, а також про особливості складу органів управління та їх взаємодії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед досліджень останніх років, присвячених вирішенню проблемних питань щодо наведення

та цілевказування авіації у процесі ведення спеціальних дій, заслуговує на увагу наукова праця [2]. Однак у ній не висвітлюються проблемні питання стосовно взаємодії органів управління під час зазначених дій, так само, як і розташування рубежів передавання управління. В останніх за поточний рік публікаціях [1, 3] наводяться результати польових досліджень, присвячених розвідувально-пошуковим та пошуково-ударним діям із залученням авіації, але вони чітко не відображують вирішення проблемних питань взаємодії органів управління, їх раціональності складу, раціональної кількості рубежів передавання управління авіацією у ході спеціальних дій. Директивний документ [4], що діє на сьогодні в авіації ЗС України, на жаль, також повною мірою не дає відповіді на поставлені проблеми питання щодо особливостей застосування авіації саме у ході спеціальних дій.

Мета статті – надати за результатами польових досліджень визначені особливості взаємодії органів управління тимчасового об'єднаного угруповання військ з авіацією, погляди на кількість та розташування рубежів передавання управління на етапах її наведення і цілевказування у ході розвідувально-пошукових та пошуково-ударних дій у процесі проведення спеціальної операції.

Виклад основного матеріалу. Польові дослідження були проведені 19.04.2011 р. на базі навчального центру Академії внутрішніх військ МВС України. Дослідження базувалися на тактичному замислі, який передбачав завдання удару авіацією по табору бойового злагоджування НЗФ у районі проведення спеціальної операції з попереднім збиранням

розвідувальної інформації перед завданням удару методом візуальної повітряної розвідки, як у смузі прольоту, так і у районах, що до неї прилягали. Як ударний засіб застосовувався

вертоліт типу Мі-8МТ. Смуга прольоту пролягала частково по району надзвичайного стану, в якому знаходились осередки масових безладь (рисунок) та безпосередньо район

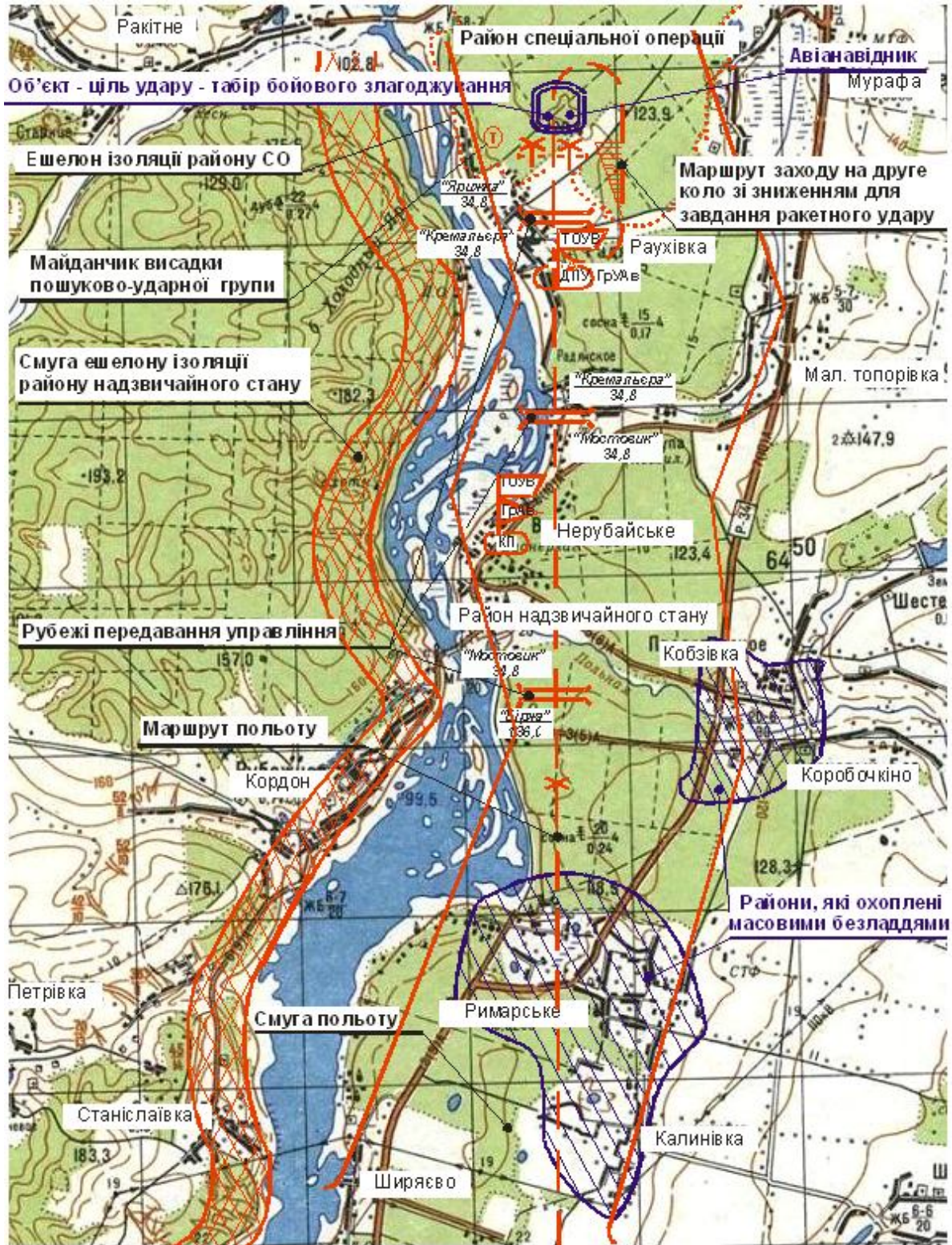

Схема наведення та цілевказування авіації на об'єкт впливу

проведення спеціальної операції (СО) з об'єктами-цільми, що знаходились у лісовому масиві.

Група авіації, яка використовувалась у СО, розташувалася на базовому аеродромі на відстані понад 20 км від району надзвичайного стану.

Перший рубіж передавання управління був вибраний за 3 км до командного пункту тимчасового об'єднаного угруповання військ (КП ТОУВ). Під час його польоту крім передання управління від групи офіцерів бойового управління (розташовувалися на базовому аеродромі) до КП ТОУВ, де знаходився командир групи авіації, проводився обмін інформацією між екіпажем Мі-8МТ та начальником розвідки, а також командиром пошуково-ударного ешелону ТОУВ. Із повітря доповідалась інформація про обстановку на комунікаціях та у районах, що охоплені масовими безладдями, і крім того, про особливості, що були виявлені у лісових масивах, які потрапили у зону візуальної повітряної розвідки. Слід зазначити, що ця інформація негайно доводилась із КП ТОУВ у комендатуру району надзвичайного стану. Відповідно, на борт із землі передавалась інформація про особливості наземної обстановки спереду по маршруту польоту. З урахуванням швидкості польоту (приблизно 120 км/г) проміжок між першим та другим рубежами передавання управління долався більш ніж за 2 хв, що було достатньо для обміну інформацією у закритому режимі.

На другому рубежі передавання управління проводилося підхоплення процесу наведення авіації групою управління авіацією (ГрУАв), що розташувалася на допоміжному пункті управління (ДПУ) ТОУВ на відстані до 3 км від КП ТОУВ.

З подоланням третього рубежу передавання управління розпочинався процес цілевказування за допомогою авіанавідника, який знаходився безпосередньо у районі імітації табору бойового злагоджування протиправних сил. Після підтвердження авіанавідником про готовність до роботи за умови незмінності розташування керівника та учасників бойового злагоджування за робочими місцями та забезпечення особистої безпеки під час завдання удару екіпаж, призначений для виконання бомбометання при першому заході на об'єкт-ціль, здійснював набір висоти від 300 до 700 м. Цілевказування проводилося від

попередньо визначених опорних орієнтирів на групу робочих місць "бойовиків", на яких імітувалося відпрацювання їх злагоджування з організації засідки. Тривалість виконання всіх наведених процедур до закінчення бомбометання складала до 30 с. Після отримання первинної інформації про результати першого заходу (надходить від авіанавідника або веденого екіпажу) проводилося зниження до 50...100 м із заходом на друге коло для завдання удару некерованими реактивними снарядами по площадній цілі з наступним заходом на висадку пошуково-ударної групи біля табору бойового злагоджування. Пошуково-ударна група призначалася для проведення дій із зачищення табору, розпізнавання та затримання за наявності осіб, по яких завдавався удар, а також інших дій в інтересах слідчо-оперативної групи. Керівництво всіма цими діями здійснювалося за участі командира пошуково-ударного ешелону, якому підпорядковувалися розвідувально-пошукова група (з авіанавідником), що здійснювала пошук об'єкта-цілі та його відстежування до і в ході завдання ударів, а також пошуково-ударна група, що виводилась у район ударів з ешелону ізоляції району СО. Успішна динаміка зазначених дій підтвердила раціональність знаходження командира пошуково-ударного ешелону на ДПУ саме під час їх здійснення.

Щодо особливостей взаємодії органів управління під час наведення та цілевказування авіації, то їх доцільно розглядати за періодами передавання управління авіацією від одного рубежу до іншого.

Як показали дослідження, особливістю взаємодії у період передавання управління авіацією від першого рубежу до другого є раціональне за часом поєднання розпорядчого методу з методом спільної роботи з урахуванням пріоритету органів управління у вирішенні саме пошуково-ударних завдань авіації. Безумовно, розпорядчий метод має використовувати з КП командир ТОУВ у відношенні до своїх безпосередніх підлеглих, насамперед, командирів групи авіації та пошуково-ударного ешелону і начальника розвідки. Як показали дослідження, з органами управління комендатури району надзвичайного стану командир ТОУВ теж має підтримувати взаємодію методом спільної роботи і, можливо, методом обміну оперативними групами.

У період польоту авіації від другого рубежу передавання управління до третього взаємодію органів управління доцільно підтримувати розпорядчим методом з боку як командира пошуково-ударного ешелону, так і старшого ГруАв. Особливістю взаємодії цих командирів був розподіл повноважень стосовно управління як авіацією, так і повітряною та наземною (включаючи авіанавідника) компонентами пошуково-ударного ешелону [5].

У період целевказування авіації з боку авіанавідника на об'єкти впливу під час виконання на них першого і, можливо, другого заходів на об'єкт-ціль особливістю підтримання взаємодії органів управління має бути швидкий взаємообмін інформацією про результати першого удару і прийняття у межах 2-3 хв рішення відповідним командиром (насамперед, пошуково-ударного ешелону) на завдання другого удару або забезпечення десантування пошуково-ударної групи з відповідним попередженням старшого слідчо-оперативної групи про готовність до роботи.

Висновки

У цілому проведені польові дослідження дали можливість визначити перелік особливостей підтримання взаємодії органів управління під час ведення розвідувально-пошукових та пошуково-ударних дій із застосуванням авіації у ході СО, дозволили переконатися у реалістичності та раціональності запропонованої кількості та розташуванні рубежів передавання управління авіацією, а також раціональності складу запропонованих органів управління у процесі наведення та целевказування авіації.

Список використаних джерел

1. Сутюшев, Т. А. Результати аналізу особливостей системи управління розвідувально-пошуковими та пошуково-ударними діями внутрішніх військ з застосуванням авіації [Текст] / Т. А. Сутюшев, В. А. Шайтанов, С. П. Хань // Збірник наукових праць Харківського університету Повітряних Сил. – Х. : ХУПС, 2011. – № 1. – С. 24–27.
2. Визначення бойових можливостей підрозділів спеціального призначення внутрішніх військ МВС України при проведенні пошукових дій за напрямом в гірській місцевості : звіт про НДР / Акад. ВВ МВС України; кер. Т. А. Сутюшев. – Інв. № 148. – Х., 2007. – 102 с.
3. Сутюшев, Т. А. Спосіб виводу пошуково-ударної групи на об'єкт впливу з проміжку ешелону ізоляції в ході спеціальної операції, спрямованої проти незаконних збройних формувань [Текст] / Т. А. Сутюшев // Системи озброєння та військової техніки. – 2010. – № 3. – С. 185–188.
4. Курс бойової підготовки пунктів управління авіації [Текст]. – Вінниця : Командування ПС ЗС України, 2008. – 108 с.
5. Сутюшев, Т. А. Сутність, завдання, принципи та побудова пошуково-ударних дій внутрішніх військ у спеціальній операції з локалізації та нейтралізації внутрішнього збройного конфлікту [Текст] / Т. А. Сутюшев, П. В. Пістряк // Системи озброєння та військової техніки. – 2009. – № 4. – С. 17–21.

Стаття надійшла до редакції 25.11.2011 р.